FIL-QORTI TAL-MAĠISTRATI (MALTA)

Bħala Qorti ta' Ġudikatura Kriminali

MAĠISTRAT

DR. CAROLINE FARRUGIA FRENDO

B.A. (Legal and Humanistic Studies), LL.D.,

M.Juris (International Law), Dip. Trib. Eccl. Melit.

Kawża numru: 48/2016 CFF

Il-Pulizija

(Spettur Herman Mula)

vs

Shanelle Farrugia

Illum 25 ta' Frar 2025

Il-Qorti;

Rat l-imputazzjonijiet miġjuba kontra:

Shanelle Farrugia ta' 19-il sena bint Amadeo Brincat u Diana Farrugia mwielda Pieta' fil-28.03.1994 residenti ġewwa l-Faċilita' Korrettiva ta' Kordin u detentriċi ta' karta ta' l-identita' bin-numru 0161794(M);

Akkużat talli f'dawn il-gżejjer f'Marzu 2013 u fix-xhur ta' qabel:

1. Kellek fil-pussess tiegħek droga Eroina speċifikata fl-ewwel skeda tal-Ordinanza dwar il-Mediċini Perikolużi, tal-Kapitolu 101 tal-Liġijiet ta' Malta meta ma kontx fil-pussess ta' awtorizzazzjoni għal-importazzjoni jew għal esportazzjoni maħruġ mit-Tabib Prinċipali tal-Gvern skond id-dispożizzjonijiet tar-4 u 6 Taqsima tal-Ordinanza u meta ma kontx bil-liċenzja jew xort'oħra awtorizzat li timmanifattura, jew li tforni d-droga 'msemmija u meta ma kienx b'xi mod ieħor bil-liċenzja mill-President ta' Malta li jkollok id-droga imsemmija fil-pusess tiegħek u nqast li tipprova li d-droga msemmija ġie fornuta lilek għal-użu tiegħek skond ir-riċetta kif provdut fir-regolamenti msemmija u dan bi ksur tar-regoli 1939 dwar il-kontroll intern tad-drogi perikolużi (GN292/1939) kif sussegwentement emendati u bi ksur tal-ordinanza dwar il-Mediċini Perikolużi Kap 101 tal-Liġijiet ta' Malta;
2. U aktar talli bħala persuna li mhux impjegata fil-Faċilita' Korrettiva ta' Kordin, mingħajr l-awtorita' leġittima, daħħal jew ipprova jdaħħal f'xi parti tal-konfini ta' Ħabs xi oġġett, ikun li jkun, li huma pprojbiti skond xi regolamenti magħmula skond dan l-Att, jew ġarr jew iprova jġorr xi oġġett bħal dawk barra minn xi ħabs, u dan bi ksur ta' l-Artikolu 7(1) tal-Kap 260 tal-Liġijiet ta' Malta;
3. Kif ukoll talli ikkomettejt reat waqt li kont priġuniera ġewwa l-Faċilita' Korrettiva ta' Kordin, u dan bi ksur ta' l-artikolu 33A tal-Kodiċi Kriminali (Kapitolu 9 tal-Liġijiet ta' Malta);
4. Talli ikkomettejt reat waqt li kont taħt ordni ta' probation mogħtija mill-Qorti ta' Malta presduta mill-Maġistrat Dr. A Mizzi LL.D. nhar il-28 ta' Diċembru 2010, liema sentenza saret definittiva u ma tistax tiġi mibdula;
5. U aktar tlli b'hekk sirt reċidiv b'diversi sentenzi tal-Qorti, liema sentenzi saru definittivi u ma jistgħux jiġu mibdula jew imħassara u dan ai termini 49 u 50 tal-Liġijiet ta' Malta;

Rat illi din il-kawża ġiet assenjata lill-Maġistrat sedenti bl-assenjazzjoni tad-doveri tal-15 ta' Marzu 2024;

Semgħet ix-xhieda, rat l-atti kollha tal-każ u d-dokumenti eżebiti, inkluż l-Ordni tal-Avukat Ġenerali bis-saħħa tas-sub-artikolu (2) tal-Artikolu 22 tal-Ordinanza dwar il-Mediċini

Perikolużi (Kapitolu 101 tal-Liġijiet ta’ Malta) sabiex din il-kawża tinstema’ minn din il-Qorti bħala Qorti ta’ Ġudikatura Kriminali;

Rat illi fis-seduta tal-lum 25 ta’ Frar 2025, il-partijiet ddikjaraw illi kienu qegħdin jeżentaw lil din il-Qorti, kif preseduta, milli terġa’ tisma’ l-provi kollha mressqa sa dakinhar quddiem il-Qorti kif diversament preseduta;

Rat ukoll illi, id-difiża tablet lill-Qorti biex tassumi l-funzjonijiet ta’ Qorti dwar id-Droga ai termini tal-Artikolu 8(3) tal-Kapitolu 537 tal-Liġijiet ta’ Malta u sabiex tressaq il-provi bil-għan li turi li r-rekwiżiti meħtiega ai termini tal-Artikolu 8(2) tal-istess Kapitolu huma sodisfatti, u rat ukoll li d-difiża irtiriat l-istess talba u talbet waqt is-seduta data 5 ta’ Frar 2025 li din il-kawża titħalla għas-sentenza.

Ikkunsidrat:

Illi l-fatti li taw lok għall-każ ta’ llum kienu s-segwenti:

L-ispettur Herman Mula jgħid li fit-2 ta’ April 2013 għall-ħabta tas-sitta ta’ filgħaxija l-imputata li dak iż-żmien kienet qiegħda fil-Faċilita’ Korrettiva ta’ Kordin għamlet kuntatt ma’ l-uffiċjala u għamlet stqarrija u qalet li kien hemm xi nies qed ibiegħu lilha l-Erojina fl-istess Faċilita’ Korrettiva ta’ Kordin. Hija għamlet stqarrija u kif ukoll dikjarazzjoni ġuramentata quddiem il-Maġistrat Inkwirenti ta’ dak iż-żmien.

Ikkunsidrat:

In linea preliminari din il-Qorti, fl-ewwel lok, ser tgħaddi sabiex tanalizza l-piż probatorju li hija għandha tagħti l-istqarrija u d-dikjarazzjoni ġuramentata irrillaxata mil-imputata fl-istadju investigattiv u ċioe’ fil-*pre-trial stage.* Dan il-Qorti sejra tagħmlu għaliex jirriżulta li d-difiża quddiem din il-Qorti waqt it-trattazzjoni finali tagħha talbet li din il-Qorti tiskarta kemm l-istqarrija u kemm id-dikjarazzjoni ġuramentata rilaxxjata mill-istess imputata.

L-imputata tat stqarrija lill-Pulizija datata 2 t’April 2013 u dikjarazzjoni ġuramentata datata 3 ta’ April 2013.

Fid-data ta’ l-istqarrijiet l-imputata kellha 19-il sena u skond il-liġi viġenti dak iż-żmien l-imputat ma ngħatat id-dritt li tikkonsulta ma’ avukat tal-fiduċja tagħha liema dritt hija għażlet li ma tużax.

Fl-istqarrija tagħha l-imputat ikkoperat ħafna mal-pulizija tant li l-prosekuzzjoni tistriħ b'mod totali fuq ix-xhieda ta' l-imputata għall-imputazzjonijiet kollha kif miġjuba fil-konfront tagħha.

Il-Qorti se tagħmel referenza għas-sentenza mogħtija mill-Qorti Kostituzzjonali fil-5 ta' Ottubru 2018, fl-ismijiet **Christopher Bartolo vs Avukat Ġenerali et,** - f'dan il-każ fl-istqarrijiet tiegħu, ir-rikorrenti minkejja li qabel irrilaxxja l-ewwel stqarrija, kien ingħata parir mingħand l-avukat tiegħu li f'dak l-istadju ma jgħid xejn lill-Pulizija, huwa xorta waħda irrisponda għad-domandi waqt l-interrogatorju li sarlu, bir-riżultat li stqarr fatti li kienu inkriminanti għalih, in kwantu ammetta li kien jixtri d-droga kemm għall-użu personali tiegħu, kif ukoll sabiex ibiegħ minnha lil terzi. Fis-sentenza tagħha, il-Qorti Kostituzzjonali qalet hekk dwar l-istqarrijiet rilaxxjati mill-istess rikorrenti mingħajr il-jedd ta' assistenza legali waqt l-interrogatorji tiegħu:

"36. Mill-premess jirrizulta manifest li l-istqarrijiet rilaxxjati mir-rikorrent ser ikollhom kif fil-fatt gja` kellhom quddiem il-Qorti Kriminali impatt fil-proceduri kriminali, mhux in kwantu ghall-ammissjonijiet, izda in kwantu l-kontenut taghhom kien ittiehed in konsiderazzjoni fil-quantum tal-piena imposta fuqu mill-Qorti Kriminali, u issa huwa car li anke l-Qorti tal-Appell Kriminali ser tiehu konsiderazzjoni tal-kontenut ta' l-istqarrijiet f'dan ir-rigward. Ghalhekk, ghalkemm il-proceduri kriminali ghadhom pendenti u ghalhekk ma jistax f'dan l-istadju jigi determinat jekk kienx hemm lezjoni ta' smigh xieraq f'dawk il-proceduri, jekk l-istqarrijiet jithallew fil-process tal-proceduri kriminali, dawn wisq probabbilment ser isir uzu minnhom mill-Qorti tal-Appell Kriminali bi pregudizzju jew vantagg ghall-akkuzat fil-kwantifikazzjoni tal-piena, kemm dik karcerarja kif ukoll ghal dak li tirrigwarda l-multa li tista' tigi imposta.

37. Fid-dawl tal-premess it-tehid tal-istqarrijiet zgur li ser ikollhom impatt fuq l-ezitu tal-process kriminali u, ladarba dan isir, x'aktarx ser isir ksur tad-dritt tal-rikorrent ghal smigh xieraq tenut kont tal-fatt li dawn gew rilaxxjati mir-rikorrent fl-assenza ta' avukat li jassistih. Ghalhekk huwa xieraq li, filwaqt li f'dan l-istadju ma jistax jinghad jekk kienx hemm lezjoni ta' dan id-dritt fundamentali tar-rikorrent peress li l-proceduri kriminali ghadhom pendenti, dawn ma jithallewx jibqghu fl-inkartament tal-process kriminali."

Fil-każ ta' **Philippe Beuze vs Belgium** deċiż mill-Grand Chamber tal-Qorti Ewropea dwar id-Drittijiet tal-Bniedem fid-9 ta' Novembru 2018, dik il-Qorti reġgħet adottat il-kriterju tal-overall fairness of the proceedings sabiex tistħarreġ jekk seħħitx o meno leżjoni tad-dritt għal smiegħ xieraq. Għalkemm sabet li f'dan il-każ seħħet vjolazzjoni tal-Artikolu 6 tal-Konvenzjoni, il-Qorti mxiet lil hinn minn dawk id-deċiżjonijiet li fihom instabet vjolazzjoni tal-imsemmi artikolu għaliex kien hemm restrizzjoni sistematika fil-liġi domestika tad-dritt ta' persuna suspettata jew arrestata ta' aċċess għall-avukat, u iddeċidiet illi l-Qorti għandha dejjem tistħarreġ iċ-ċirkostanzi partikolari tal-każ, tenut kont ta' numru ta' kriterji, mhux eżawrjenti, elenkati fid-deċiżjoni tagħha. Dik il-Qorti qalet hekk fid-deċiżjoni tagħha:

"(γ) Relevant factors for the overall fairness assessment 150.

When examining the proceedings as a whole in order to assess the impact of procedural failings at the pre-trial stage on the overall fairness of the criminal proceedings, the following non-exhaustive list of factors, drawn from the Court's case-law, should, where appropriate, be taken into account (see Ibrahim and Others, cited above, § 274, and Simeonovi, cited above, § 120):

(a) whether the applicant was particularly vulnerable, for example by reason of age or mental capacity;

(b) the legal framework governing the pre-trial proceedings and the admissibility of evidence at trial, and whether it was complied with – where an exclusionary rule applied, it is particularly unlikely that the proceedings as a whole would be considered unfair;

(c) whether the applicant had the opportunity to challenge the authenticity of the evidence and oppose its use;

(d) the quality of the evidence and whether the circumstances in which it was obtained cast doubt on its reliability or accuracy, taking into account the degree and nature of any compulsion;

(e) where evidence was obtained unlawfully, the unlawfulness in question and, where it stems from a violation of another Convention Article, the nature of the violation found; (f) in the case of a statement, the nature of the statement and whether it was promptly retracted or modified;

(g) the use to which the evidence was put, and in particular whether the evidence formed an integral or significant part of the probative evidence upon which the conviction was based, and the strength of the other evidence in the case;

(h) whether the assessment of guilt was performed by professional judges or lay magistrates, or by lay jurors, and the content of any directions or guidance given to the latter;

(i) the weight of the public interest in the investigation and punishment of the particular offence in issue; and

(j) other relevant procedural safeguards afforded by domestic law and practice."

Fil-kawża, **Il-Pulizija vs Liam Cauchi** deċiża nhar it-12 t'April 2022, il-Qorti tal-Maġistrati (Malta), bħala Qorti ta' Ġudikatura Kriminali, qalet is-segwenti:

"Huwa evidenti illi fil-każ odjern, jeħtieġ li din il-Qorti teżamina ċ-ċirkostanzi li għandha quddiemha mhux mill-ottika ta' ksur tal-jedd għal smiegħ xieraq stante li m'għandhiex kompetenza li tagħmel dan, iżda sempliċiment mil-lat tal-valur probatorju li għandha tingħata l-istqarrija tal-imputat, tenut kont madankollu tal-ġurisprudenza fuq indikata. Mis-suespost, il-Qorti jidhrilha illi fil-każ ta' Beuze, sabiex sabet vjolazzjoni tal-jedd tal-akkużat għal smiegħ xieraq, il-Qorti Ewropea fil-valutazzjoni tagħha tal-overall fairness of the proceedings straħet ħafna fuq ilfatt illi l-akkużat ma ngħatax aċċess għall-avukat qabel u/jew waqt l-interrogatorji diversi li sarulu, illi fl-istqarrijiet tiegħu għamel dikjarazzjonijiet inkriminanti u illi fir-rigward ta' akkuża partikolari, l-istqarrijiet tiegħu kellhom impatt tali illi wasslu għal sejbien ta' ħtija. Fil-każ ta' Paul Anthony Caruana, imbagħad, filwaqt illi ma sabitx ksur tad-dritt tal-attur għal smiegħ xieraq, il-Qorti Kostituzzjonali qieset bħala fattur determinanti l-fatt illi huwa nstab ħati mill-Qorti tal-Maġistrati mhux fid-dawl tal-istqarrija rilaxxjata minnu lill-Pulizija, iżda a bażi tal-ammissjoni tiegħu fil-proċeduri. <u>Effettivament din il-Qorti tinnota illi dejjem tibqa' kunsiderazzjoni determinanti kemm l-istqarrija rilaxxjata mingħajr il-jedd ta' aċċess għall-avukat, ikollha impatt fuq l-eżitu tal-proċeduri, jew fi kliem ieħor fuq is-sejbien ta' ħtija tal-imputat.</u>[1]"

---

[1] Emfażi ta' din il-Qorti

Fil-kawża **il-Pulizija vs Maximilian Ciantar** tal-Qorti tal-Appell Kriminali tas-27 ta' Frar 2019, fejn il-Qorti straħet fuq l-istqarrija tal-imputat, abbinata ma' provi oħrajn, minkejja li l-imputat ma ngħatax id-dritt li jkun assistit minn avukat waqt l-interrogatorju tiegħu[2], fil-waqt illi kien ingħata l-jedd għall-parir legali qabel tali interrogatorju, **Paul Anthony Caruana vs Avukat Ġenerali** et fuq ċitata, kif ukoll **Stephen Pirotta vs Avukat Ġenerali** et tas-27 ta' Settembru, 2019 fejn il-Qorti Kostituzzjonali sabet li r-rikorrenti ma ġarrab ebda ksur tal-jedd tiegħu għal smiegħ xieraq bil-fatt illi ma kienx ingħata l-għajnuna ta' avukat waqt l-interrogazzjoni tiegħu u dan wara li kkunsidrat illi:

"Fil-każ tal-lum ma jista' jkun hemm ebda dell ta' dubju li l-attur kien ħati tal-imputazzjonijiet imressqa kontra tiegħu, kif wara kollox għarfet l-ewwel qorti stess. L-ewwel qorti għarfet ukoll illi l-qrati ta' ġurisdizzjoni kriminali waslu għall-konklużjoni tal-ħtija tal-attur bis-saħħa ta' xiehda oħra barra l-istqarrija tiegħu. Meqjus il-proċess kriminali fl-intier tiegħu, ma jistax jingħad illi l-attur ma ngħatax smigħ xieraq: kellu għarfien tal-provi kollha mressqa kontrih u ma ntweriex li nżamm mistur xi tagħrif li kellha l-pulizija; kellu għajnuna ta' avukat waqt il-proċess quddiem il-qorti; kellu fakoltà jressaq xhieda u jagħmel kontro-eżami tax-xhieda tal-prosekuzzjoni; instab ħati bis-saħħa ta' xiehda oġġettiva li, ukoll jekk ma tqisx l-ammissjoni tiegħu, rabtitu mal-inċident u ma setgħetx tħalli dubju dwar il-ħtija tiegħu."

Fis-sentenza tagħha, il-Qorti Kriminali mbagħad irreferiet ukoll għas-sentenza fl-ismijiet **Clive Dimech vs Avukat Ġenerali**, deċiża mill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili (sede Kostituzzjonali) fejn ingħad hekk:

"Illi l-Qorti sejra tibda biex titratta t-tieni eċċezzjoni tal-intimat għaliex jekk din tintlaqa' ma jkunx hemm ħtieġa li teżamina l-eċċezzjonijiet loħrajn. Huwa skontat li m'hemm l-ebda jedd fundamentali taħt Art. 39 tal-Kostituzzjoni jew taħt Art. 6 tal-Konvenzjoni Ewropeja għall-assistenza t'avukat waqt l-interrogazzjoni bħala tali. Hemm jedd fundamentali għal smiegħ xieraq. Biex jiġi stabbilit ksur ta' dan il-jedd, irid jiġi eżaminat il-proċess – f'dan il-każ proċess

[2] Emfażi ta' din il-Qorti

kriminali – fit-totalita` tiegħu u mhux jiġi maqsum biex issir enfasi fuq xi episodju partikolari. F'dan il- każ il-proċeduri għadhom fil-bidu tagħhom u għalhekk mhux possibbli f'dan listadju li l-Qorti tbassar kif sejjer ikun l-iter proċesswali sħiħ. Dan ma jfissirx li element proċedurali partikolari ma jistax minnu nnifsu ikun tant deċiżiv li l-korrettezza tal-proċess ma tkunx tista' tiġi ddeterminata qabel. Imma f'dan il-każ il-Qorti ma tista' ssib l-ebda ċirkostanza bħal din. Ir-rikorrent ġie avżat, skont id- disposizzjonijiet tal-liġi kif kienet dak iż-żmien, bid-dritt li jikkonsulta avukat qabel l-interrogazzjoni. Huwa rrinunzja għal dan id-dritt. Huwa minnu li waqt l-interrogazzjoni ma kienx assistit minn avukat u ma ġiex infurmat li għandu dritt bħal dan. B'danakollu ġie mwissi li kellu d-dritt li ma jweġibx għad-domandi u fil-fatt ir-rikorrent ma wieġeb għall-ebda domanda li saritlu. Għalhekk ma jirriżultax – dejjem f'dan l-istadju - li r-rikorrent sofra xi nuqqas ta' smiegħ xieraq. Ma ressaq l-ebda prova li bis-silenzju tiegħu seta' nkrimina ruħu;"

Fil-każ odjern il-Qorti tħoss li n-nuqqas li l-imputata tingħata l-jedd li jkollha avukat jassistiha tul l-istqarrija li ta kien nuqqas li ma sarrafx fi preġudizzju għaliha. Primarjament tenut kont ta' l-eta ta' l-imputata kienet wa]da tenera iżda ħarsa lejn il-fedina penali turi li l-imputat ma hix persuna li qatt ma kellu x'jaqsam ma Qorti u għalhekk il-Qorti tifhem li din ma kenitx l-ewwel darba li sar interrogatorju lill-imputat. L-imputat lanqas qed tallega li kienet tbati minn xi forma oħra ta' vulnerabilita' u se mai allura ma kienx se jkun faċilment ikun intimidata bl-ambjent fejn sar l-interrogatorju. Lanqas ġie allegat li ċ-ċirkostanzi li fihom ittieħdet l-istarrija kienu intimidanti u għalhekk ma hemmx biża' li l-imputata setgħet stqarret ħtijiet li ma għandhomx mis-sewwa.

Inoltre qabel l-interrogatorju, l-imputata giet mgħarrfa bid-dritt tagħha li tibqa' siekta u ma twieġibx, u skont il-liġi dak iż-żmien, din l-għażla setgħet tagħmilha mingħajr konsegwenzi ta' xejn.

Madanakollu f'dan il-każ il-Qorti ttenni li kieku tistkarta l-istqarrija u d-dikjarazzjoni ġuramentata, jirriżulta li din hija l-unika prova determinant li twassal għas-sejbien ta' ħtija. Ma hemmx provi oħra li jirriżultaw mill-proċess, la xhieda xejn.

Skartata din l-istqarrija, ma jibqax biżżejjed provi, li jistgħu jwasslu għal sejbien ta' ħtija fl-imputata dwar l-istess reati, fil-grad rikjest mil-liġi. Il-Qorti għalhekk tqis illi fiċ-ċirkostanzi, ikun iżjed għaqli li timxi fuq il-passi li mxiet fuqhom il-Qorti Kostituzzjonali fis-sentenzi fuq ċitati, kif ukoll il-Qorti Kriminali fis-sentenzi fuq imsemmija, u tiskarta l-kontenut tal-istqarrija u d-dikjarazzjoni ġuramentata meħuda lill-imputata u tiddikjarhom bħala inamissibbli.

Ikkunsidrat ulterjorment

Illi skartata l-istqarrija ta' l-imputata ma jibqax aktar provi f'din il-kawża li jissostanzjaw l-imputazzjonijiet.

Decide

Għal dawn il-motivi l-Qorti ma ssibx lill-imputata Shanelle Farrugia ħatja ta' l-imputazzjonijiet kif dedotti kontra tagħha u tilliberaha minn kull ħtija u piena.

Dr. Caroline Farrugia Frendo LL.D.

Magistrat

Deputat Registratur